

ORSZÁG LILI (1926-1978)**Időtlen kép, 1969**

Olaj, farost, 80,5x60 cm

Jelezve balra lent: Ország

Hátoldalon: Ország Lili "Időtlen kép" 1969.

Kezdő ár: 6 000 000 Ft / 19 672 EUR

Becsérték: 10 000 000 – 14 000 000 Ft

Estimated value: 32 787 – 45 902 EUR

PROVENIENCIA:

- Galleria Viotti, Torino
- az 1974-es Németh Lajos kismonográfia szerint még a művész tulajdonában

KIÁLLÍTVA:

- Ország Lili kiállítása, István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1972. október 15. - december 3.
- Fem Kunstnere fra Ungarn, Galerie F-15, Moss (Norvégia), 1973. augusztus – szeptember
- III. Triennale India, Lalit Kala Akademi, Delhi, 1975. február 8. - március 21.
- Lili Orszag, Galleria Viotti, Torino, 1977. február 26. - március 11.

REPRODUKÁLVA:

- Németh Lajos: Ország Lili, (Mai Magyar Művészet sorozat), Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest 1974, 47.

Ország Lili gazdag munkásságát a szakirodalom előszeretettel osztja különféle korszakokra: szürrealista figurativitás, kollázsok és fotómontázsok, ikonos képek, városok, írásos képek, nyomtatott áramkörök, labirintus-képek. Az egyes művek vizualitása és festői szövege azonban éppen a korszakolás, a redukció, és a jól körvonalazható határok ellenében fejt ki művészi hatását. Kiváló példa erre a hatvanas évek végének egyik főműve, az *Időtlen kép* is, amely 1969-ben készült, vagyis éppen abban az időszakban, amikor az írásos képeket lassan és fokozatosan felváltották a nyomtatott áramkörös munkák. Az *Időtlen képen* ennek megfelelően éppúgy megtalálhatók a festékbe rajzolt írásjelek, mint a festékbe préselt nyomtatott áramkörök, de emellett felfedezhető rajta az ikonos korszak egyik jellegzetes figurája, a bizánci hatást keltő Madonna sziluettje is, aki gyermek Jézus Krisztust tartja a karján. A bonyolult felületképzésű (elkent, visszakapart és különféle technikákkal „nyomott”) kompozíció centrumában ráadásul egy olyan motívum-együttes áll, amely leginkább papír-, illetve papirusz-tekercsek képét idézheti fel úgy, ahogy azok *A történelem lapjain* (szintén 1969-es mű) is láthatók.



Cy Twombly: Ferragosto II., 1961
Smithsonian Institution, Washington



A könyves asszociációkat erősíti a festmény jobb felső sarkában található két ábra is, amelyek építészeti tervrajzoknak tűnnek, és ráadásul egyfajta kvázi-nyomdai technikával kerültek bele a kép szövetébe. A mű egész tere azonban mégsem annyira a könyvészet, mint inkább az építészet, sőt az archeológia irányába mutat, hiszen a festmény összhatásában egy olyan ősi és kopott falra emlékeztet, amelyen számtalan korszak otthagya rejtélyes és szinte kézzel fogható nyomát.

Ország Lili a források szerint imádott utazni, és szívesen menekült a hétköznapi fojtogató légköréből a régi korok tudásának útvesztőjébe. Az utazásai során rögzített látványok erőteljesen inspirálták képi világát is, és a róla érkező szerzők gyakran az utazásokhoz kapcsolják egy-egy korszakának kezdetét is. Az ikonos korszakokban a szellemekben egy bulgáriai utazás emlékeit rögzíti, az írásos képek kezdete pedig nagyjából egybeesik a művész 1966-os izraeli utazásával (járt a Panaszfalnál és a Holt-tengernél is), ahol életében először rendezhetett valódi egyéni kiállítást egy kis magángalériában, Tel Aviv-ban. (Magyarországon csak 1967-ben kapott hivatalos kiállítási lehetőséget az István Király Múzeumban!) Az *Időtlen kép* ebből az „utazási” szempontból a Pompeii képekkel esik egy időbe, amelyek Ország 1968-as és 1969-es római utazásai után keletkeztek. A Pompeii-i hatás konkrétan is beleolvasható a műbe, hiszen a kompozíció bal felső sarkában jól kivehető egy nagyméretű „P” és egy „Q”, amelyek leginkább kőbe vésett antik betűkre emlékeztetnek. Ezen a vonalon a tájékozott néző a Római Köztársaság egyik legfontosabb „logo”-jának, avagy emblémájának, az S. P. Q. R. feliratnak a töredékét is felismerheti bennük. A kép centrumába helyezett, égett szélű papirusz-tekercek fölött található betűk, illetve karakterek megfejtése már nem ilyen egyszerű. A héber ábécé ismerője talán a „sin” és a „lámed” írásjeleket tudná azonosítani, az ókori keleti kultúrák szakértői viszont amellet érvelhetnének, hogy inkább arámi, nem pedig héber írásjeleket kapart bele a festő a sötét festékrétegekbe. A nyelvészek talán arra is felhívnák a figyelmet, hogy a héber ábécé az arámiából fejlődött ki, ami viszont a föníciai írás származékának tekinthető. A nyolc nyelven olvasó és a klasszikus kultúrákért rajongó Ország Lili valószínűleg mindezekkel tökéletesen tisztában is volt, de képeivel sohasem akart egyértelmű üzeneteket közvetíteni: A történelem lapjain például harmonikusan és békésen megfér egymással a babiloni, az arámi, a héber, az arab, a kopt és a keresztény latin kultúra. Ugyanebben a szellemben az *Időtlen kép* is egyfajta kultúrtörténeti utazásra invitál, amely az 5. századi Perzsa Birodalom idejétől, ahol az arámi volt a hivatalos nyelv, a Római Birodalom fénykorán (Pompei falai i. sz. 79-ben „mumifikálódtak”) és a Bizánci Birodalom hanyatlásán át egészen a modern kori nyomtatott áramkörökig ível. Így válhat Ország Lili „klasszikus” nézőpontjában egy csak látszólag koherens és csak töredékességében időtlen kultúra emlékeinek hordozójává az agyagtáblákhoz, a papirusz-tekercekhez, a könyvekhez és a templomokhoz hasonlóan még az elektronika is, amelyben a Széfer Jecirát németről magyarra fordító zsidó nő talán nem csak az őt egzisztenciálisan fenyegető magyarországi kulturális labirintus modern verzióját látta, hanem a hatalom praktikáival szembeállítható tudás letéteményesét is.

Kaszás Gábor

